

O‘qituvchi va ota onaning bola tarbiyasidagi roli

Guliston Davlat Pedagogika
Instituti
Pedagogika fakulteti Pedagogika
yo‘nalishi 1-kurs talabasi
Ermatova Muxlisa Asqar qizi

Annotatsiya: Maqolada o‘qituvchi va ota onaning bola tarbiyasidagi ro‘li va ularning hamkorlikda ish olib borishi natijasida bolaning tarbiyasini yanada shakllantirish , ta’lim tarbiyaning o‘zaro bog‘liqligi , bolani tarbiyalash ungga ilm berish faqatgina o‘qituvchigagina hos emas ,balki ota-onaga ham bog‘liqligi va bugungi kunda bola tarbiyasida yo‘l qo‘yilayotgan ayrim xatoliklar haqida .

Kalit so‘zlari :ota-ona , tarbiya , ustoz , hamkorlik ,bilim , kelajak ,oila ,Vatan .

Kirish

Bugungi kunda mamlakatimizda ta’lim-tarbiya sohasiga qaratilayotgan e’tibor , ayniqsa

Prezidentimiz SHavkat Miromonovich Mirziyoyevning 2020-yil 6- noyabrdagi “O‘zbekistonning

yangi taraqqiyot davrida ta’lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish “ to‘g‘risidagi 6018-sonli

qarorlari yuzasidan tarbiya tizimiga oid ko‘plab yig‘ilishlar bo‘lib o‘tmoqda. Unda bola tarbiyasi

o‘ituvchi va ota-onalarning o‘zaro bog‘liq ekanligi takidlab o‘tilgan .

Darhaqiqat , bola tarbiyasi bu bevosita davlat siyosati muammolaridan biri deb qarashimiz

mumkun chunki o‘sib kelayotgan yosh avlodning bilimli va ularning kelajakda qanday inson

bo‘lishiga qarab yurtimiz kelajagini tasavvur qilishimiz mumkin .SHuning uchun ham

“Kelajak yoshlarning qo‘lidadir ,, -deyishadi . Bolaga tarbiya berish ota-onalarning va o‘qituvchilar

ning o‘zaro hamkorligini yo‘lga qo‘yish komil shaxs barkamol farzand tarbiyalash bugungi kun uchun

qolaversa kelajak uchun juda muhim

“Kelajagi kafolatlanishini istagan ota-onalar ungga bunga sarflaydigan vaqtini va harakatini

ertaning buyuk insonlari bo‘lgan farzandlarini tarbiyali qilib ulg‘aytirish uchun sarflashi lozim .

boshqa yo‘nalish uchun sarflangan mehnatlar bekor ketishi mumkin , ammo farzand kamoli uchun

sarflangan mehnatlar bitmas-tuganmas xazinaga aylanadi ,, .

Adabiyotlar tahlili

Har qanday jamiyatda yosh avlod tarbiyasi muayyan maqsad asosida tashkil etiladi . Mamlakatimizning birinchi prezidenti Islom Karimovning

“Yuksak manaviyat yengilmas kuch ,,asarida o‘qituvchining kasbiy

faoliyatiga shunday tarif beradi : “Barchamizga ayonki , inson qalbiga yo‘l

avvalo ta‘lim-tarbiyadan boshlanadi . SHuning uchun qachon bu haqda

gap ketsa ajdodlarimiz qoldirgan bebaho merosni eslash bilan birga ,

ota-onalarimiz qatori biz uchun eng yaqin yana bir ulug‘ zot –o‘qituvchi

va murabbiylarning oliyjanob mehnatini hurmat bilan tilga olamiz ...

Muxtasar qilib aytganda maktab degan ulug‘ dargohning inson va jamiyat taraqqiyotidagi ,hissasi va ta‘sirini nafaqat yoshlarimiz balki butun xalqimiz kelajagini hal qiladigan o‘qituvchi va murabbiylar mehnatini hech narsa bilan o‘lchab qiyoslab b‘lmaydi ,, .

Tarbiya xususida so‘z borar ekan taniqli so‘z adibi Abdulla Avloniyning

“Al- hosil ,tarbiya bizlar uchun yo hayot,yo mamot ,yo najot –yo falokat ,yo saodat masalasidir ,, -deya aytganlarini eslamaslikni iloji yo‘q.Shu bilan birgalikda bobomiz Abdulla Avloniy o‘z asarlarida o‘qituvchi va ota onaning farzand tarbiyasidagi burch va masulyatlariga alohida to‘xtalib o‘tgan .

Allomaning qayd etishicha “Bolaning sog‘lom bo‘lib o‘shida ota –onalar

O‘ziga xos ro‘l o‘ynasalar ,unung fikriy jihatdan taraqqiy etishida o‘qituvchining o‘rni beqiyos ekanligi takidlanadi.

Taniqli pedagog A.S.Makerenko besh yoshgacha bo‘lgan tarbiya bolaning shaxsiyati shakillanishida o‘ta muhim ahamiyatga ega ekanligini qayd etib o‘tgan Bu

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 2. February 2024

haqda u shunday deb yozgan: ...tarbiyaning bosh asosi besh yoshda nihoyasiga yetadi, demak , siz besh yoshgacha nima qilgan bo‘lsangiz bu tarbiyaviy jarayonning 90 foizini tashkil etadi ,keyingi tarbiya esa qayta tarbiyalash negizida davom etadi ,, .Aynan shu vaqt oralig‘ida ota-onadan kata masulyat talab etadi. Mana shu vaqt oralig‘ida ota-ona o‘z farzandiga ko‘proq etibor berishi ,uning tarbiyasi bilan jiddiy shug‘ullanishi kerak ekanligi ,shu davrda bolaga to‘g‘ri tarbiya bera olish kerakligi aytib o‘tilgan.

Muhokama

Har bir ota –ona tarbiya berar ekan ,eng avvalo ,salomlashishni ,kattalarni hurmat qilishni o‘rgatishi kerak .chunki bejizga dona xalqimiz : “Gapning boshi kalom, odob boshi salom ,, -deb bejizga aytishmagan . Afsuski , hozirgi kunda ayrim ota –onalar nigohida bola tarbiyasi faqatgina ustozga bog‘liq degan qarashlar bilan yurishadi. Ota –onalar o‘z farzandlari bilan suhbat yuritishni birgalikda o‘yinlar o‘ynab turishni unutmogdalar bu esa bola ruhiyatiga uning yolg‘izlanib qolishiga mehirsiz bo‘lib qolishiga sabab bo‘lmoqda .Ota –onalar o‘rtasida farzandi olayotgan bilim darajasini muhokama qilish kundan kunga kamayib boryabdi .bularning o‘rnini zamonaviy texnologiyalar bilan masalan

uyali telefon kampyuterlar bilan ishlash ,soatlab vaqtini ularga sarflash egallandi,Farzand tarbiyasida barcha narsa o‘z meyyorida bo‘lishi kerak. Maktabda ustozlar tomonidan bola talimi bilan birglikda tarbiyasini ham ustozlar tomonidan shakllantirilib , rivojlantirilib boriladi .Maktabda ,oilada bola tarbiyasini shakllantirishda ota –onalarning va ustozlarning bolaga bo‘lgan tazyiqlari ham undan tashqari bolani qo‘rqitish yoki bo‘lmasa haddan ziyod erkalash bola tarbiyasiga salbiy tasir qiladi .Tarbiya jarayonida bolaning o‘z fikrlarini ham inobatga olishi kerak.Turli xil muammolarga duch kelganida ota onalar va ustozlar uning fikrini to‘liq eshitishi u bilan ko‘proq suhbat qurishi kerak .

Natija

Maktabda va oila davrasida uyushtirilgan suhbatlar alohida diqqatga sazavordir . Tarbiyada maqsadning aniqligi :
O‘zbekiston Respublikasi ijtimoiy siyosiy mustaqilligining dastlabki yillaridayoq Mamlakatimizda amalga oshirilishi ko‘zda tutilayotgan tarbiyaviy maqsad aniq belgilab olingan va o‘qituvchi zimmasiga ulkan masulyat yuklangan .

Tarbiya jarayonida jamiyatning shaxsga nisbatan axloqiy talablarga muvofiq kelivchi xulqiy malaka odatlarini hosil qilish lozim.

Umumtalim tashkilotining o‘quvchilarning oilalari bilan hamkorligining maqsadlari va sharoitlari o‘zaro munosabatlarini tashkil etishning muhim tarkibiy qismidir .Ularning yutug‘i ta’lim tashkilotining ota-onalar bilan hamkorlik qilish shakllari va usullariga ularning birgalikdagi muloqotini va faoliyatini tashkil etish usullariga bog‘liq .

Xulosa

Xulosa qilib aytganda farzand tarbiyasidagi bugungi munosabat, kelajakda ota onalarning oyoqlarida kuch qolmaganda seziladi .Jamiyat taraqqiy etmog‘i uchun tarbiya samarali bo‘lishi kerak . Bola kamol topishi komil inson tarbiyasi shaxs bo‘lishi uchun ota –onalar , ustozlar jon kuydirishi harakat qilishi kerak .

SHu o‘rinda shuni ham aytish kerakki bolalar ham o‘z kelajagi uchun harakat qilishi kerak .Ota –onalar va ustozlar bolani to‘g‘ri yo‘lga yo‘naltirishi lozim .

Biz shundagina kutilgan natijaga erishamiz kelajak uchun ham talim –tarbiyasi shaxs voyaga yetqazamiz .

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1 . B.X.Xodjayev “Umumiy pedagogika nazaryasi va tarixi,, Darslik 2017-yil 132, 133 -bet
- 2 . Xo‘jayev N . Tarbiya nazaryasi 2003 75-bet
- 3 .Islom Karimov “Yuksak ma’naviyat yengilmas kuch ,,
- 4 .R.Mavlonova , K .Xoliqberdiyeva “Pedagogika ,,
- 5 . Abdukarimov X , Bolibekov A . “Milliy tarbiyasi asoslari ,,darslik .30, 31-bet.